

Starý Bydžov

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Nový Bydžov

Nadmořská výška: 259 m n. m.

Počet obyvatel: 438

Adresa URL: www.starybydzov.cz

Okres: Hradec Králové

GPS souřadnice: 50.258442N, 15.452328E

První pís. zmínka: 1186 (838 let)

PSČ: 503 57

Historie obce Starý Bydžov

Území obce Starý Bydžov bylo osídleno už v pravěku. Z pozdní doby kamenné je doložena kultura zvoncovitých pohárů a ze starší doby bronzové pochází vzácný hromadný nález z kultury únětické, obsahující mimo jiné i osm terčovitých náušnic, největší soubor tohoto šperku zjištěný v naší zemi. Významnými nálezy je také zastoupena slezskoplatěnická kultura a v mladší době železné kultura laténská. První písemná zmínka o Bydžově je uvedena v listině českého knížete Bedřicha z 23. 04. 1186 ve dvou variantách - "Butsou" a "Buitsov".

Ves byla už tehdy důležitým střediskem okolní oblasti. O jejím významu svědčí především poloha na polské cestě a o velikosti nepřímou údaj, že jen část Bydžova byla vyměněna za dvě vesnice. Výjimečné postavení Bydžova dokládá i původně románský kostel zasvěcený sv. Prokopu. Obdélná stavba se typově hlásí do první poloviny 13. století, ale není vyloučen ještě ranější vznik s jiným zasvěcením. Původní ves Bydžov byla někdy koncem 80. let či počátkem 90. let 13. století povýšena na město, ovšem městské založení se na tomto vyvýšeném místě ukázalo zanedlouho nevýhodným - zřejmě vadila hlavně větší vzdálenost od řeky Cidliny. A tak snad ještě koncem 13. století, ale spíše koncem 14. století došlo k "přenesení města" na nynější místo a k jeho pravidelnému vyměření "na zeleném drnu".

V knize svědomí města Nového Bydžova /z 1311 a 1470/ pak vícekrát čteme o nynějším Starém Bydžově jako o starém městě, v několika dalších zápisech jsou uváděna obě města.

Po založení Nového Bydžova poklesl Starý Bydžov opět mezi vesnice, ale vzhledem k předchozímu vývoji nepřestával mít zvláštní postavení. Obec sdílela společné osudy s Novým Bydžovem až do roku 1549.

V roce 1549 bratři z Pernštejna prodali Sloupno s patronátním právem nad kostely v Metličanech a ve Starém Bydžově a 20 lidí v této obci Janovi Kluckému z Libodřic a v témž roce druhý díl Starého Bydžova Albrechtovi Kapounovi ze Svojkova, který v tomto roce také koupil statek Hlušice. Od té doby se Starý Bydžov stal tzv. dělenou vsí se dvěma vrchnostmi, čemuž odpovídaly i dvě tvrze - první byla jihovýchodně od kostela, druhá severně od kostela.

V roce 1552 postoupil Jan Klucký svůj díl ve Starém Bydžově i s patronátem nad kostelem své sestře Ludmile, provdané za Maternu z Květnice a podržel si jen hospodu, která pak patřila ke statku Sloupno. Za Maternů z Květnice a Kapounů ze Svojkova získal starobydžovský kostel svůj charakteristický vzhled. Loď a kněžiště byly zvýšeny a namísto dvou menších postranních věží byla v západní části přistavěna mohutná věž, pro kterou byl v roce 1587 ulit velký zvon Pražan, jedno z mistrovských děl pražského zvonaře Brikciho z Vimperka.

V roce 1629 koupil Albrecht z Valdštejna větší část Starého Bydžova s poplužním dvorem od Jindřicha Zikmunda z Květnice a další část od Jana Oktaviána Vchynského a ves připojil k panství Smidary. Po zavraždění Valdštejna bylo panství konfiskováno a v roce 1635 dědičně darováno císařskému plukovníku Janu Gordnovi. V roce 1651 se majitelem panství stal Rudolf Golloredo z Walsee a v držení tohoto rodu zůstalo s kratším přerušením až do roku 1834, kdy Rozina z Golloredo prodala panství Martinu Waagnerovi.

Podle Berní ruly z roku 1654 bylo po třicetileté válce ve Starém Bydžově z 11 usedlostí 7 pustých a z 21 chalupnických hospodářství 5 pustých. Tereziánský katastr z roku 1757 v obci zaznamenal celkem 38 hospodářů a 5 řemeslníků.

První celkové údaje o počtu domů a počtu obyvatel jsou doloženy z roku 1788 - tehdy ve Starém Bydžově bylo 70 domů a 473 obyvatel. V roce 1843 měla obec 84 domů a 596 obyvatel. Největšího počtu obyvatel dosáhla obec při sčítání v roce 1910 - tehdy zde žilo 959 osob. V obci často hořelo.

V roce 1879 byla postavena nová jednopatrová škola. Na hřbitově u kostela se pohřbívalo až do roku 1882, kdy byl za vesnicí zřízen nový hřbitov. V roce 1895 byla postavena kruhová cihelna a v roce 1901 zavedli chodník k Novému Bydžovu. Po požáru roubené farní budovy v roce 1904 byla nová fara stavbou cihlovou. Elektřina byla do obce zavedena v roce 1923. V následujícím roce proběhla parcelace starobydžovského dvora o výměře 235 ha. Hospodářské budovy a 86 ha polí při parcelaci získal František Chmelař.

První zemědělské družstvo bylo založeno v roce 1957 s výměrou 750 ha, poštovní úřad je v obci od roku 1961.

V mezidobí let 1980 - 1990 byl Starý Bydžov spolu s několika dalšími obcemi připojen k Novému Bydžovu.

Po komunálních volbách v roce 1990 je Starý Bydžov opět samostatnou obcí s obecním úřadem. Starý Bydžov je rodištěm hudebního skladatele a pedagoga Jana Maláta (1843 - 1915), autora klavírních a houslových škol, Hudebního slovníku, Nauky o hudbě, sběratele a upravovatele národních písní a autora oper "Stáňa" a "Veselé námluvy". Památku slavného rodáka připomíná pískovcový pomník s pamětní deskou, která sem byla osazena po zboření rodného domu, bývalé staré školy.

